

Provinciale Monumenten Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

Gemeente: Hollands Kroon

Plaatselijke aanduiding: **Heerenweg 48**

1768 BD Barsingerhorn

Kadastrale aanduiding:

Kad. gemeente: Barsingerhorn

Sectie: G

Nummer: 62

Datum foto's: 16 juli 2019

Kadastrale kaart situatie (juli 2019)

Inleiding

De voormalige doopsgezinde KERK (vermaning) werd gebouwd in 1862 door Pieter Brugman, timmerman en aannemer te Nieuwe Niedorp, volgens de toenmalige normen van het Ministerie van Waterstaat. Het oorspronkelijke ensemble van kerkgebouw met aangebouwde kerkenraadskamer, pastorie, stalgebouw en boomgaard en hek, heeft in de loop der tijd enige veranderingen ondergaan. In 1938 - 1939 is de stal afgebroken, en de pastorie en kerkenraadskamer werden vervangen door nieuwbouw. In dat jaar werd een nieuwe pastorie gebouwd na een brand van de vorige pastorie (Heerenweg 46) op dezelfde plek, westelijk naast de vermaning.

De huidige woon-werkbestemming kreeg de vermaning in 1978, waarbij het interieur aan het nieuwe gebruik werd aangepast. De kunstenaar Willem J.H. Thijs kocht in dat jaar het pand. Daarna is het pand in andere handen overgegaan. De verbouwing met onder meer de haard op de plaats van de preekstoel, de niervormige vides en de keuken in de consistorie is van de hand van architect Paul Breddels (Breddels architecten) uit 1997. De oorspronkelijke rand van fleurons op de nokvorst van het schip is niet meer aanwezig; afgietsels van de nog aanwezige fleurons zijn bij de werkzaamheden van 1978 gemaakt in een berging naast het gebouw opgeslagen. Het Flaes-orgel, dat de vermaning rijk was, ging met de verhuizing van de doopsgezinde gemeente in de jaren 1930 mee naar de nieuwgebouwde kerk in Schagen.

De voormalige vermaning is onderdeel van de lintbebouwing aan de Heerenweg, ter hoogte van de T-kruising met de Mioldijk, en ligt binnen provinciaal beschermd dorpsgezicht (1993).

Omschrijving

Exterieur:

Ensemble voormalige vermaning (doopsgezinde kerk) met hek uit 1862. Voormalige vermaning, hoofdzakelijk op rechthoekig grondvlak in baksteen opgetrokken, met een zadeldak gedekt door donkergrijze Oegstgeester pannen en een bescheiden spits en een aangebouwde achterbouw afgedekt door leien, waarbij de nokvorst oorspronkelijk was voorzien van fleurons. Het gebouw maakt met een van de korte zijden front naar het noorden, daarbij iets teruggelegen van de rooilijn. Meerdere elementen hebben stijkenmerken van een eclectische stijl, door onder meer de neogotische vormgeving en waterstaats-elementen, zoals in houtwerk, vensters en sierlijsten. Het oorspronkelijke gietijzeren en smeedijzeren hek op onderbouw van hardsteen en metselwerk sluit de voorzijde van het perceel, met een doorgang op de as van de kerkdeur.

De in kruisverband gemetselde **voorgevel** (Noord) bezit een horizontale geleding in drieën, die door hardstenen druiplijsten wordt geaccentueerd. Beneden centraal het portaal met gepleisterde rustica-imitatie, houten dubbele deur en bovenlicht met neogotische stijkenmerken, hardstenen treden, en ter weerszijden een hardstenen gedenkplaat van de eerste steenlegging. In de middenzone is een rondboogvenster met gietijzeren tracering boven de ingang geplaatst, geflankeerd door een smalle blinde rondboognis aan beide kanten. Een klimmend boogfries en een houten, met lood beklede dakruiter die de middenrisaliet volgt, maken de geveltop. De hoeken zijn aangezet, waarbij de bekronende pinakels verdwenen zijn.

De **zijgevels** (Oost en West) beslaan vier traveeën, gescheiden door muurdammen en met elk een gietijzeren rondboogvenster. De ronde vensters onder de rondboogvensters zijn waarschijnlijk later aangebracht. De hardstenen druiplijst wordt rondom doorgezet evenals de lage sokkelzone. De westelijke zijgevel is voorzien van grijs pleister met rustica-imitatie.

Tegen de gepleisterde **achtergevel** (Zuid) ligt de kerkenraadskamer uit 1938 - 1939 onder lessenaarsdak met leidekking en houten lijst met zorgvuldige detaillering. Een in de as van de gevel opgaande schoorsteen geldt ter vervanging van de oorspronkelijke, die even excentrisch geplaatst was naast een klein vensterrozet.

Oostelijk van het object, tegen de erfgrans is een gemetselde opbouw van een regenwaterbak, met natuurstenen dekplaat met centrale opening.

Interieur:

Het oorspronkelijke interieur is grotendeels verdwenen en werd aangepast tot woon- en werkruimte. Daartoe werden in de zij- en achtergevels enkele bescheiden vensters aangebracht. Van de oorspronkelijke interieuronderdelen zijn nog aanwezig de indeling met portaal, en links ervan een nog oorspronkelijke brede houten paneeldeur die toegang geeft tot een ruimte (thans in gebruik als sanitair) met een bouwspoor van een trap en sierlijke houten ingemetselde trapleuning naar het voormalige orgelbalkon, en rechts een nog oorspronkelijke brede houten paneeldeur naar de berging. Het portaal heeft een houten plafond met

profiellijsten in kruisvormig motief. Enkele deuren hebben hardstenen dorpels en metalen handgrepen. Nog oorspronkelijke houten geprofileerde dubbele deuren geven toegang tot de voormalige kerkzaal. In de voormalige orgelwand tegen de noordzijde zijn nog gestucte resten van profileringen. Meerdere boogvensters zijn vanuit de hoofdruimte op de begane grond en in het interieur ervaarbaar. In de kapspanten vastgezet met pen en gat verbinding zijn telmerken gesneden, in romeinse cijfers, met nummers verwijzend naar de opeenvolgende spanten.

Waardering

De voormalige kerk is van belang vanwege de volgende waarden:

Cultuurhistorische waarde

- als element uit de kerkgeschiedenis, in casu de geschiedenis van de doperse gemeenschappen in Noord-Holland;

Architectuurhistorische waarde

- als zeldzaam geworden voorbeeld van de negentiende-eeuwse doperse kerkbouw op het platteland, met stijkenmerken in eclectische stijl;

Situationele en ensemblewaarden

- door de karakteristieke positie (in plattegrond en silhouet) in de gave structuur van lintbebouwing op de T-vormige aansluiting van de Heerenweg en de Mieldijk en het vrijgehouden voorterrein met hek;

Gaafheid en herkenbaarheid

- vanwege het grotendeels vrij gave exterieur en het zadeldak gedekt met de Oegstgeester pannen;

Zeldzaamheid

- de toepassing van Oegstgeester pannen.

Tot het hierboven genoemde monument behoort al hetgeen door bestemming of anderszins rechtens onroerend is.

De redengevende omschrijving is vastgesteld op 7 juli 2020 onder GS-nr. 1201530/1447809.

Archief:

-Alkmaar, regionaal Archief Noord-Holland, Archief van de Doopsgezinde gemeente Barsingerhorn, nr 133: *Voorwaarden en bestek wegens het bouwen eener kerk [...] ten behoeve der Doopsgezinde Gemeente te Barsingerhorn en Wieringerwaard*, Barsingerhorn 1860-1861.

-Barsingerhorn, Particuliere collectie eigenaar Heerenweg 48: ontwerptekeningen 'Doopsgezinde kerk te Barsingerhorn' (verbouwing); 'Bouw consistorie', 1939; historische foto's.

Afbeeldingen

Zicht vanuit het noordoosten

Zicht vanuit het noordwesten

Hoofdentree aan Heerenweg

Latere aanbouw aan achterzijde

Een van de boogvensters in westgevel

Bovenlicht in hoofdentree

Deel van het hekwerk aan Heerenweg

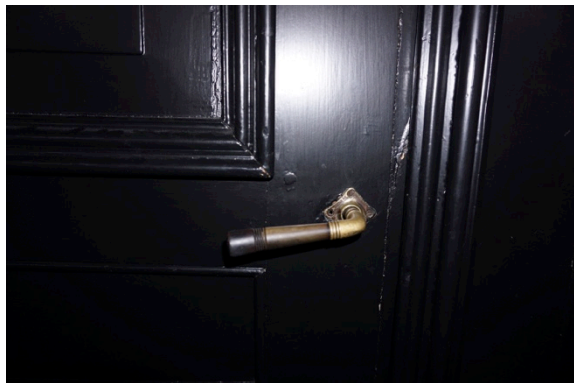

Restant decoratieve profielen orgelwand

Centrale deel plafond portaal

Handgreep deur

Deur van portaal naar hoofdruimte

Kapdetail met telmerken en pen-gat verbinding

Kap bij dakruiter

Opbouw regenwaterbak

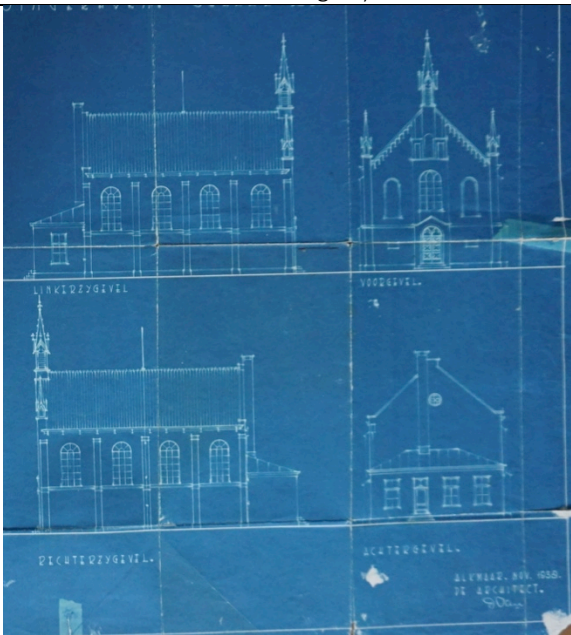
Opgeslagen nokvorst met afgegoten fleuron

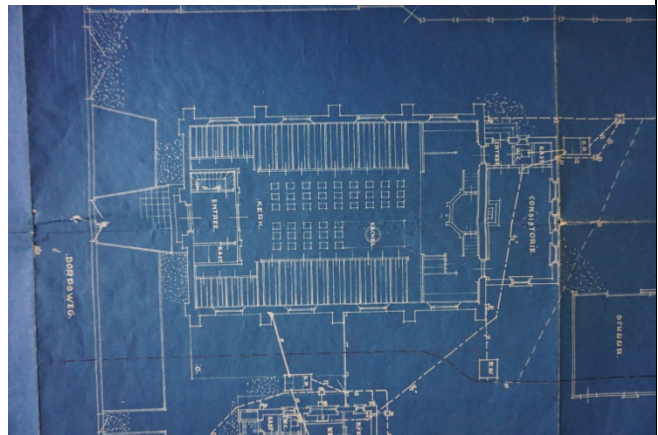
Historische foto vermaning, nog met rij fleurons op nokvorst (ongedateerd, particuliere collectie Heerenweg 48)

Historische foto vermaning, bekronende pinakels zijn al afgenomen (ongedateerd, particuliere collectie Heerenweg 48)

Gevels voor verbouwing in 1939 (particuliere collectie Heerenweg 48)

Plattegrond kerk, verbouwing in 1939 (detail van blad, particuliere collectie Heerenweg 48)